Uniwersytet Gdański

Karta przedmiotu

| | | | |
|---|---|---|---|
| Nazwa i kod przedmiotu | Archeologia powszechna: paleolit i mezolit - ćwiczenia , PG_00200131 | | |
| Kierunek studiów | Archeologia (O) | | |
| Data rozpoczęcia studiów | październik 2026 r. | Rok akademicki realizacji przedmiotu | 2026/2027 |
| Poziom kształcenia | I stopnia - licencjackie | Grupa zajęć | Grupa zajęć obowiązkowych z zakresu kierunku studiów<br>Grupa zajęć powiązanych z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinie nauki związanej z kierunkiem - profil ogólnoakademicki |
| Forma studiów | stacjonarne | Sposób realizacji | na uczelni |
| Rok studiów | 1 | Język wykładowy | polski |
| Semestr studiów | 1 | Liczba punktów ECTS | 2.0 |
| Profil kształcenia | ogólnoakademicki | Forma zaliczenia | zaliczenie |
| Jednostka prowadząca | Rektor -> Wydział Historyczny -> Instytut Archeologii | | |
| Imię i nazwisko wykładowcy (wykładowców) | Odpowiedzialny za przedmiot | dr hab. Marcin Wąs | |
| | Prowadzący zajęcia z przedmiotu | dr hab. Marcin Wąs | |

| Formy zajęć | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Forma zajęć | Wykład | Ćwiczenia | Laboratorium | Projekt | Seminarium | RAZEM |
| | Liczba godzin zajęć | 0.0 | 0.0 | 30.0 | 0.0 | 0.0 | 30 |
| | W tym liczba godzin zajęć na odległość: 0.0 | | | | | | |

| Aktywność studenta i liczba godzin pracy | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | Aktywność studenta | Udział w zajęciach dydaktycznych, objętych planem studiów | Udział w konsultacjach | Praca własna studenta | RAZEM |
| | Liczba godzin pracy studenta | 30 | 2.0 | 18.0 | 50 |

| | |
|---|---|
| Cel przedmiotu | Przedstawienie zarysu najważniejszych cech kultur archeologicznych starszej i środkowej epoki kamienia. Zapoznanie studenta z problematyką archeologii paleolitu i mezolitu w zakresie interpretacyjnym oraz metodycznym. Ukazanie specyfiki osadniczej oraz kultury materialnej wczesnych społeczeństw łowiecko-zbierackich. Przygotowanie do umiejętnego klasyfikowania kulturowego materialnych korelatów kultur paleolitycznych i mezolitycznych Europy. |

| Efekty uczenia się przedmiotu | Efekt kierunkowy | Efekt z przedmiotu | Sposób weryfikacji i oceny efektu |
|---|---|---|---|
| | [ARCHL3_W06] Zna i rozumie w zaawansowanym stopniu najważniejsze teorie, metody badawcze i narzędzia warsztatu archeologa | Dostrzega i właściwie identyfikuje najważniejsze nurty teoretyczne w badaniach nad początkami ludzkości (np. ewolucjonizm, dyfuzjonizm, postprocesualizm). Potrafi wskazać główne metody badawcze pojawiające się w poszczególnych etapach rozwoju badań nad paleolitem (metody eksploracji stanowisk, klasyfikacji zabytków krzemiennych, zastosowania metod przyrodniczych, ograniczenia metod datowania bezwzględnego itp.) | [SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny<br>[SW2] prezentacja/projekt/referat/ raport |
| | [ARCHL3_U07] Potrafi współdziałać z innymi osobami w ramach prac zespołowych (także o charakterze interdyscyplinarnym) zarówno na etapie prac terenowych, jak i ich opracowania wyników | Rozumie interdyscyplinarną specyfikę badań nad paleolitem i mezolitem w celu uzyskania jak najpełniejszych informacji na temat kultur łowiecko-zbierackich epoki kamienia. | [SU5] realizacja zadania problemowego<br>[SU8] obserwacja samodzielnej lub zespołowej pracy studenta |
| | [ARCHL3_U02] Potrafi dobierać i stosować metody oraz narzędzia właściwe dla pracy archeologa, w tym zaawansowane techniki informacyjno-komunikacyjne, do rozwiązywania typowych oraz wybranych bardziej złożonych problemów z zakresu archeologii | Identyfikuje metody wykorzystywane w praktyce badawczej archeologii paleolitu i mezolitu, jak np. metoda składanek, traseologia itp. Zna ich znaczenie dla możliwości konstruowania narracji o najdawniejszych dziejach człowieka. | [SU2] prezentacja/projekt/referat/ raport<br>[SU6] demonstracja umiejętności praktycznych |
| | [ARCHL3_W03] Ma zaawansowaną, uporządkowaną wiedzę szczegółową w wybranych obszarach archeologii Polski i powszechnej | Rozróżnia główne zjawiska kulturowe w paleolicie i mezolicie ziem polski oraz ilustruje je wiodącymi formami źródeł archeologicznych typowych dla poszczególnych kultur archeologicznych. Wymienia wiodące stanowiska i znaleziska dla archeologii paleolitu i mezolitu w Polsce. | [SW2] prezentacja/projekt/referat/ raport<br>[SW3] opracowanie tekstowe/ praca pisemna |
| | [ARCHL3_U06] Potrafi planować i organizować pracę indywidualną i w zespole | Potrafi sformułować cel badań nad reliktami z paleolitu i mezolitu oraz zaplanować działania badawcze z zastosowaniem adekwatnej metodyki dla badań nad starsza i środkową epoką kamienia. | [SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja<br>[SU2] prezentacja/projekt/referat/ raport<br>[SU5] realizacja zadania problemowego |
| | [ARCHL3_K01] Jest gotów do krytycznej oceny posiadanej wiedzy i odbieranych treści | Jest gotów do krytycznej oceny posiadanej wiedzy i odbieranych treści na temat wiodących zagadnień z zakresu paleolitu i mezolitu. | [SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja<br>[SK2] prezentacja/projekt/referat/ raport<br>[SK6] demonstracja umiejętności praktycznych |
| | [ARCHL3_U03] Potrafi komunikować się z otoczeniem wykorzystując specjalistyczną terminologię z zakresu archeologii oraz opracowywać i prezentować treści związane z dziedzictwem archeologicznym, w tym materiały popularyzatorskie | Prowadzi narrację dotyczącą zmian kulturowych zachodzących w paleolicie i mezolicie. Umiejętnie akcentuje najważniejsze zjawiska (technologiczne, osadnicze, kulturowe) w rozwoju społeczeństw łowiecko-zbierackich w plejstocenie i wczesnym holocenie zwłaszcza na obszarze Europy Środkowej. | [SU2] prezentacja/projekt/referat/ raport |
| | [ARCHL3_U01] Potrafi wykorzystywać posiadaną wiedzę: formułować oraz, poprzez właściwy dobór źródeł informacji, krytyczną ich analizę i syntezę, rozwiązywać problemy typowe oraz wybrane problemy bardziej złożone z zakresu archeologii, a także opracowywać treści związane z dziedzictwem archeologicznym | Porządkuje i charakteryzuje poszczególne kategorie zabytków typowe dla wiodących zjawisk kulturowych w paleolicie i mezolicie. | [SU2] prezentacja/projekt/referat/ raport<br>[SU3] opracowanie tekstowe/ praca pisemna<br>[SU6] demonstracja umiejętności praktycznych |

| Efekt kierunkowy | Efekt z przedmiotu | Sposób weryfikacji i oceny efektu |
|---|---|---|
| [ARCHL3_W01] Zna i rozumie wybrane fakty, obiekty i zjawiska z zakresu archeologii oraz ujęcia teoretyczne służące wyjaśnianiu zależności między nimi. Posiada uporządkowaną wiedzę ogólną z zakresu nauk humanistycznych | Rozumie specyfikę i znaczenie najważniejszych zjawisk filogenezy i antropogenezy człowieka. Potrafi właściwie umiejscowić ich rolę w procesie kształtowania się ludzkości, pierwszych kultur i ich roli w późniejszym rozwoju cywilizacyjnym. | [SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja<br>[SW5] realizacja zadania problemowego |
| [ARCHL3_W05] Zna główne zagadnienia prahistorii Europy w ujęciu porównawczym | Opisuje zmienność i dynamikę osadnictwa społeczeństw łowiecko-zbierackich w kontekście paneuropejskim definiując relacje międzyregionalne w paleolicie i mezolicie. | [SW2] prezentacja/projekt/referat/ raport<br>[SW5] realizacja zadania problemowego |
| [ARCHL3_U04] Potrafi brać udział w debacie – przedstawiać i oceniać różne opinie i stanowiska oraz dyskutować o nich stosując poprawnie fachową terminologię z zakresu archeologii | Uczestniczy w debacie na temat zjawisk kulturowych w paleolicie i mezolicie stosując poprawnie fachową terminologię z zakresu archeologii paleolitu i mezolitu. | [SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja<br>[SU5] realizacja zadania problemowego |
| [ARCHL3_W02] Ma zaawansowaną, uporządkowaną chronologicznie i tematycznie, wiedzę ogólną z zakresu archeologii | Wymienia i definiuje cechy charakterystyczne poszczególnych podokresów paleolitu i mezolitu oraz kultur archeologicznych starszej i środkowej epoki kamienia. | [SW3] opracowanie tekstowe/ praca pisemna<br>[SW5] realizacja zadania problemowego |
| [ARCHL3_K02] Jest gotów do uznania znaczenia wiedzy w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych oraz zasięgania opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu w aspekcie analiz gabinetowych jak i prac terenowych | Jest gotów do uznania znaczenia wiedzy w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych oraz zasięgania opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu z zakresu interpretacji reliktów paleolitycznych i mezolitycznych odkrywanych podczas badań archeologicznych. | [SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja<br>[SK5] realizacja zadania problemowego<br>[SK8] obserwacja samodzielnej lub zespołowej pracy studenta |

**Treści przedmiotu**

Uzupełnienie zakresu problematyki przedstawianej na wykładzie. W oparciu o charakterystykę stanowisk archeologicznych reprezentatywnych dla poszczególnych okresów/kultur (prezentacje i referaty przygotowywane przez studentów) przedstawiane są wybrane aspekty elementów kultur paleolitycznych i mezolitycznych (osadnictwo, użytkowanie środowiska, praktyki funeralne, technologia, sztuka itp.).

**Wymagania wstępne i dodatkowe**

Wiadomości z zakresu pradziejów powszechnych a w szczególności epoki kamienia, umiejętność krytycznego porównywania różnych kategorii danych i wskazywania zależności.

**Sposoby i kryteria oceniania osiąganych efektów uczenia się**

| Sposób oceniania (składowe) | Próg zaliczeniowy | Składowa oceny końcowej |
|---|---|---|
| praca indywidulana i zespołowa na zajęciach | 0.0% | 10.0% |
| prace pisemne | 51.0% | 70.0% |
| prezentacja z referatem | 51.0% | 20.0% |

**Zalecana lista lektur**

Podstawowa lista lektur


J.K. Kozłowski Świat przed rewolucją neolityczną; Wielka historia świata, tom 1, 2004, Kraków, Fogra - Świat Książki.

Encyklopedia kultur pradziejowych, M.Brezillon, 2001, PWN.

Kozłowski J.K., Kozłowski S.K Pradzieje Europy od XL do IV tysiąclecia p.n.e., 1975, Warszawa, PWN.

Kozłowski S.K. Pradzieje ziem polskich od IX do V tysiąclecia p.n.e., 1972, Warszawa, PWN.

Prahistoria Ziem Polskich, tom I, Paleolit i mezolit, W. Hensel, W. Chmielewski (red.), 1975, Warszawa, Ossolineum.

| | | |
|---|---|---|
| | Uzupełniająca lista lektur | Kobusiewicz M., 500 tysięcy najtrudniejszych lat, 1994, AMOS.<br><br>Kobusiewicz M., Ludy łowiecko-zbierackie północno-zachodniej Polski, 1999, Poznań.<br><br>Burdukiewicz J.M. Technokompleks mikrolityczny w paleolicie dolnym środkowej Europy, 2003, Wrocław, WERK<br><br>Kozłowski, S. K. 1989. Mesolithic in Poland. A new approach., Warszawa.<br><br>Wiśniewski A. 2014. Przejawy zachowań technologicznych ludzi u schyłku plejstocenu środkowego, Wrocław |
| | Adresy eZasobów | |
| Przykładowe zagadnienia/ przykładowe pytania/ realizowane zadania | 1. Prezentacja nt. wybranego stanowiska archeologicznego z Paleolitu lub Mezolitu<br><br>2. Sprawdziany pisemne:<br><br>- pytania otwarte (np. jakie odkrycia pochodzą ze stanowiska Boxgrove);<br><br>- mapki Polski i Europy z prośba o zaznaczenie określonych stanowisk archeologicznych lub zasięgu kultur<br><br>- rysunki zabytków z prośbą o określenie ich afiliacji kulturowej i chronologii | |
| Praktyki zawodowe w ramach przedmiotu | Nie dotyczy | |

Dokument wygenerowany elektronicznie. Nie wymaga pieczęci ani podpisu.